

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2183/2528

กรมสามัญศึกษา โจทก์ นางประไพพรรณ นวจินดา กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 119, ป.พ.พ. มาตรา 172, ป.พ.พ. มาตรา 194, ป.พ.พ. มาตรา 204, ป.พ.พ. มาตรา 224, ป.พ.พ. มาตรา 237, ป.พ.พ. มาตรา 1466, (เดิม) มาตรา 1474, (เดิม) มาตรา 1482, (เดิม) มาตรา 1490, (เดิม) มาตรา 1599, (เดิม) มาตรา 1600, (เดิม) มาตรา 1601, ป.วิ.พ. มาตรา 55, ป.พ.พ. มาตรา 1482

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการให้ที่ดินและรถยนต์ที่ ต. ลูกหนี้โจทก์ทำขึ้นก่อนตาย โดยขอให้ทายาทของ ต. รับผิดชดใช้หนี้สินของ ต. แก่โจทก์ด้วยนั้น แม้ปรากฏว่า ขณะฟ้อง ต. ไม่มีทรัพย์สินมรดกและทายาทก็ไม่ได้รับมรดกของ ต. การที่โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการให้ดังกล่าว ก็เป็นการฟ้องเพื่อให้ทรัพย์สินที่ ต. ยกให้บุคคลอื่น นั้นกลับมาเป็นทรัพย์สินมรดกของ ต. โจทก์จึงมีสิทธิฟ้องทายาทในฐานะผู้รับมรดกของ ต. ให้รับผิดต่อโจทก์ได้ แต่ทายาทของ ต. ก็ไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน การที่ศาลซึ่งพิจารณาคดีอาญาพิพากษายกฟ้องผู้ได้บังคับบัญชาของ ต. ในข้อหาขโมยเงินของโจทก์แล้ว แต่ ต. ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาและเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการเงินของโจทก์ ก็ยังทำหนังสือรับสภาพหนี้ยอมรับผิดชดใช้เงินของทางราชการที่ขาดหายไปให้แก่โจทก์แสดงว่า ต. คงจะรู้ว่าตนปฏิบัติหน้าที่บกพร่องจึงยอมทำหนังสือรับสภาพหนี้เช่นนั้น ดังนี้ จะถือว่า ต. ทำหนังสือรับสภาพหนี้ไปโดยสำคัญผิดในสาระสำคัญของนิติกรรมหาได้ ไม่ ทั้งนี้ ต. ก่อให้เกิดขึ้นในระหว่างการสมรส เนื่องจากปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความประมาทเลินเล่อ จนต้องรับผิดชอบชดใช้เงินให้ทางราชการนั้น มิใช่หนี้ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1482 เดิมหรือมาตรา 1490 ใหม่ ที่ดินที่บิดาจำเลยที่ 1 ยกให้จำเลยที่ 1 เมื่อจำเลยที่ 1 สมรสกับ ต. แล้ว และการยกให้มิได้ระบุว่าเป็นสินส่วนตัว ถือเป็นสินสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1466 เดิม ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะยกให้ ต. จึงมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นอยู่ครั้งหนึ่ง. กรณีที่ ต. ไม่มีทรัพย์สินอื่นนอกจากที่ดินและรถยนต์ พินาทและต. มีหนี้ที่ค้างชำระอยู่เป็นเงินถึง 153,342 บาทเศษ ซึ่ง ต. รู้ดีว่าการผ่อนชำระให้แก่โจทก์ เดือนละ 300 บาท ย่อมไม่ทำให้หนี้หมดไปในขณะที่ ต. ยังมีชีวิตอยู่ ฉะนั้น การที่ ต. ให้ความยินยอมให้จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นภริยาโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินและรถยนต์พินาทที่เป็นเจ้าของอยู่ด้วยครั้งหนึ่ง ให้แก่บุตรโดยเสน่หาย่อมเป็นการทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบได้ แม้จำเลยจะมีใช้ผู้ที่ก่อหนี้ขึ้นโดยตรง แต่เมื่อจำเลยต้องรับผิดชอบชดใช้หนี้แก่โจทก์ในฐานะที่เป็นทายาทของ ต. และโจทก์ทวงถามแล้วจำเลยไม่ยอมชำระหนี้ จำเลยย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ผิดนัด โจทก์จึงมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยจาก จำเลยได้

คำพิพากษา

“โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ ๑ เป็นภริยาของ ต. มีบุตรด้วยกันคือจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๖ ขณะ ต. รับราชการในตำแหน่งเลขานุการกรมโจทก์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้เงินของโจทก์สูญหายไป ๒๙๗,๑๐๔.๕๐ บาท และ ต. ได้ทำสัญญาผ่อนชำระให้โจทก์เดือนละ ๓๐๐ บาท จนกระทั่ง ต. ถึงแก่กรรมยังคงค้างชำระอยู่อีก ๑๕๓,๓๔๒.๑๐ บาท หนี้ดังกล่าวเป็นหนี้ร่วมระหว่าง ต.

กับจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑ จึงต้องร่วมรับผิดชอบและในระหว่างที่ ต. ผ่อนชำระหนี้โจทก์ ต. กับจำเลยที่ ๑ ได้โอนที่ดิน ๒ แปลงกับรถยนต์ ๑ คัน ซึ่งเป็นสินสมรสให้แก่จำเลยอื่น ทำให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้เสียเปรียบไม่อาจยึดทรัพย์สินอื่นมาชำระหนี้ได้ ขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนนิติกรรมการให้ที่ดินและรถยนต์มาเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๑ และ ต. ตามเดิม และให้จำเลยที่ ๑ ในฐานะลูกหนี้ร่วมและจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ในฐานะทายาทผู้รับมรดกของ ต. ร่วมกันใช้เงิน พร้อมดอกเบี้ยแก่โจทก์ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ และที่ ๖ ให้การว่า ต. ไม่ต้องรับผิดชอบโจทก์ตามฟ้อง ต. ไม่มีทรัพย์สินมรดก และ ต. ทำสัญญารับใช้นี้แทนเพราะสำคัญผิดในสาระสำคัญของนิติกรรม นี้ ตามฟ้องไม่ใช่หนี้ร่วม ที่ดินเป็นสินส่วนตัวของจำเลยที่ ๑ รถยนต์เป็นของสามีจำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๑ ยกทรัพย์สินให้จำเลยอื่นโดยไม่มีเจตนาฉ้อฉลโจทก์ขอให้เพิกถอนนิติกรรมการให้ที่ดินและรถยนต์ไม่ได้ ขอให้ยกฟ้อง จำเลยที่ ๕ ขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งหกในฐานะทายาทผู้รับมรดกของ ต. ชำระเงินให้แก่โจทก์ตามฟ้อง และให้เพิกถอนนิติกรรมการให้ที่ดินและรถยนต์ คำชอนอกนั้นให้ยก โจทก์และจำเลยทั้งหกอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน โจทก์และจำเลยทั้งหกฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ที่จำเลยฎีกาเป็นปัญหาข้อกฎหมายว่า ฟ้องของโจทก์ระบุว่า ต. ไม่มีทรัพย์สินมรดก โจทก์จึงฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบไม่ได้ และจำเลยไม่ได้รับมรดกของ ต. เห็นว่า ตามคำฟ้องของโจทก์ระบุอยู่แล้วว่า ก่อนตาย ต. มีที่ดินและรถยนต์พิพาทร่วมกับจำเลยที่ ๑ แต่ ต. กับจำเลยที่ ๑ ยกทรัพย์สินพิพาทให้ผู้อื่นไปเสียเป็นการฉ้อฉลโจทก์โจทก์จึงฟ้องขอให้เพิกถอนการฉ้อฉลเพื่อให้ทรัพย์สินดังกล่าวกลับมาเป็นทรัพย์สินมรดกของ ต. และจำเลยที่ ๑ ตามเดิม ฉะนั้น โจทก์จึงมีสิทธิฟ้องจำเลยซึ่งเป็นทายาทในฐานะผู้รับมรดกของ ต. ให้รับผิดชอบโจทก์ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๙ และมาตรา ๑๖๐๐ ส่วนจำเลยซึ่งเป็นทายาทที่ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดให้แก่ตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๐๑ ฎีกาของจำเลยในเรื่องนี้ฟังไม่ขึ้น ในปัญหาที่จำเลยฎีกาว่า ศาลซึ่งพิจารณาคดีอาญาได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วว่าผู้ได้บังคับบัญชาของ ต. มิได้ยักยอกเงินของโจทก์ไป การที่ ต. ทำสัญญารับสภาพหนี้ยอมชดใช้เงินของทางราชการที่ขาดหายไป จึงเป็นการสำคัญผิดในสาระสำคัญของนิติกรรมนั้น เห็นว่าในขณะที่ ต. ทำหนังสือรับสภาพหนี้ดังกล่าว ต. เป็นเลขานุการกรมโจทก์ ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลการรับจ่าย เก็บรักษาเงินของทางราชการให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ เมื่อเงินของโจทก์ดังกล่าวขาดหายไป ย่อมแสดงอยู่ในตัวว่า ต. ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดดลปล่อยปละละเลย มิได้ตรวจสอบสมุดบัญชีเงินสดและสมุดบัญชีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งมิได้ตรวจเงินคงเหลือประจำวัน ตลอดจนเอกสารหลักฐานการเงินต่าง ๆ ซึ่ง ต. คงรู้อยู่แก่ใจว่าตนปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง จึงยอมทำหนังสือรับสภาพหนี้ที่จะชำระหนี้ดังกล่าวให้โจทก์ ข้ออ้างของจำเลยที่ว่า ต. ไม่ได้ประมาทเลินเล่อ ไม่มีพยานหลักฐานสนับสนุน และที่ศาลวินิจฉัยว่าข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ได้บังคับบัญชาของ ต. ทุจริตนั้น เป็นคนละเรื่องกับปัญหาที่ว่า ต. ประมาทเลินเล่อไม่ควบคุมดูแลข้าราชการได้บังคับบัญชา เป็นเหตุให้เงินของทางราชการขาดหายไป จะนำเอาคำวินิจฉัยของศาลที่ไม่ให้ผู้ได้บังคับบัญชาของ ต. รับผิดชอบมาวินิจฉัยปะปนกับเรื่องนี้ไม่ได้ อีกประการหนึ่ง ต. เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่หนังสือรับสภาพหนี้ที่ ต. ทำขึ้นนั้น ล้วนแต่ทำขึ้นหลังจากที่ศาลพิพากษายกฟ้องคดีที่ผู้ได้บังคับบัญชาของ ต. ถูกฟ้องเป็นจำเลยในข้อหายักยอกทรัพย์สินแล้วทั้งสิ้นซึ่งแสดงว่า ต. หาได้สำคัญผิดในสาระสำคัญของนิติกรรมแต่อย่างใดไม่สำหรับปัญหาตามฎีกาของโจทก์ที่ว่า หนี้ที่ ต. ทำสัญญารับสภาพหนี้ยอมชดใช้นี้ให้แก่ทางราชการนี้เป็นหนี้ร่วมระหว่าง ต. กับจำเลยที่ ๑ หรือไม่ พิเคราะห์แล้วเห็นว่าแม้หนี้รายนี้จะ

เป็นหนี้ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างสมรสของ ต. และจำเลยที่ ๑ แต่หนี้รายนี้ก็มิใช่หนี้ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๘๒ เดิมหรือมาตรา ๑๔๙๐ ที่บัญญัติใหม่ ฉะนั้นจึงไม่ใช่นี้นี้รวมที่จำเลยที่ ๑ จะต้องร่วมรับผิดชอบด้วย ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๒๑๕ และ ๒๐๙๔๗ เป็นสินส่วนตัวของจำเลยที่ ๑ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ฟังได้ว่า บิดาจำเลยที่ ๑ ยกให้จำเลยที่ ๑ เมื่อจำเลยที่ ๑ สมรสกับ ต. แล้ว และการยกให้มิได้ระบุว่าให้เป็นสินส่วนตัว ฉะนั้น ที่พิพาทจึงเป็นสินสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๖๖ เดิม ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะยกให้ ต. จึงมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทอยู่ครั้งหนึ่ง จำเลยฎีกาอีกข้อหนึ่งว่า ศาลจะเพิกถอนการฉ้อฉลไม่ได้ เพราะ ต. มิได้เป็นผู้ยกให้ ต. เป็นแต่เพียงผู้ให้ความยินยอมและขณะยกให้ ต. ต้องชำระหนี้เพียงเดือนละ ๓๐๐ บาท ซึ่ง ต. สามารถชำระได้นั้น พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ฟังได้ว่า นอกจากที่ดินและรถยนต์พิพาทแล้ว ต. ไม่มีทรัพย์สินอย่างอื่นอีก สำหรับที่ดินแม้ชื่อในโฉนดจะเป็นชื่อของจำเลยที่ ๑ ผู้เดียว แต่เมื่อ ต. มีสิทธิเป็นเจ้าของอยู่ครั้งหนึ่งในฐานะเป็นคู่สมรส การที่ ต. ให้ความยินยอมให้จำเลยที่ ๑ โอนที่ดินอันเป็นสินสมรสให้แก่บุตรโดยเสนหา ก็ย่อมเป็นการฉ้อฉลได้ และหนี้ที่ ต. มีอยู่มีใช้เพียง ๓๐๐ บาท หากเป็นเงินถึง ๑๕๓,๓๔๒ บาท ๐๑ สตางค์ ซึ่ง ต. ย่อมรู้ดีว่าการชำระเพียงเดือนละ ๓๐๐ บาท ย่อมไม่ทำให้หนี้หมดไปได้ในขณะที่ ต. ยังมีชีวิตอยู่ ฉะนั้นการที่ ต. ยอมให้มีการโอนที่ดินดังกล่าวไปเสียก่อนในขณะที่ตนมีชีวิตย่อมเป็นการทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบเพราะไม่มีทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้ที่เจ้าหนี้จะยึดมาชำระหนี้ได้ ส่วนรถยนต์คันพิพาทก็ฟังได้ว่าเป็นของ ต. และจำเลยที่ ๑ ร่วมกัน ศาลจึงเพิกถอนนิติกรรมการให้ที่ดินและรถยนต์ได้ ส่วนที่โจทก์ฎีกาขอให้จำเลยร่วมกันรับผิดชอบดอกเบี้ยของต้นเงิน ๑๕๓,๓๔๒ บาท ๐๑ สตางค์ นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อ ต. ถึงแก่กรรม จำเลยซึ่งเป็นทายาทจะต้องรับผิดชอบใช้หนี้ให้แก่โจทก์ และเมื่อโจทก์ทวงถามแล้ว จำเลยไม่ยอมชำระหนี้ จำเลยในฐานะทายาทย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ผิดนัด และต้องรับผิดชอบใช้ดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยจากจำเลย เพราะจำเลยไม่ได้เป็นผู้ก่อหนี้โดยตรงนั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย พิจารณาแก้เป็นว่า ให้จำเลยทั้งหกในฐานะทายาทของ ต. ร่วมกันชดเชยดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ตามฟ้องด้วย นอกจากที่แก้คงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

องค์คณะ

วีระ ทรัพย์ไพศาล · สุขชาติ จิระชาติ · ยรรยง อธิพิพงษ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/2183/2528>